

SELETUSKIRI

Haridus- ja teadusministri käskkirja „Toetuste andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine“ elluviimiseks“ muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eelnõu eesmärk

Käskkirja eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) muudetakse haridus- ja teadusministri 5. augusti 2015. a käskkirja nr 316 (muudetud haridus- ja teadusministri 16. veebruari 2016. a käskkirjaga nr 39, 14. veebruari 2017. a käskkirjaga nr 50, 9. augusti 2017 a. käskkirjaga nr 206, 20. märtsi 2018 a. käskkirjaga nr 133) „Toetuste andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine“ elluviimiseks“.

Eelnõuga viiakse ellu „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020“ prioriteetse suuna nr 1 „Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ EL vahendite kasutamise eesmärgi nr 5 „Õpe kutse- ja kõrghariduses on suuremas vastavuses tööturu vajadustega ning toetab ettevõtlikkust“ meetme „Õppe seostamine tööturu vajadustega“ tegevuse 1.5.2 „Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine“ eesmärgi ja tulemusi.

Käskkirja muudatus kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS2014_2020*) § 16 lõike 1 alusel.

Käskkirja muutmise peamiseks eesmärgiks on PRÕMi toetatavate tegevuste abikõlblikkuse perioodi pikendamine.

Käskkirja ja seletuskirja eelnõu koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi kutsehariduse osakonna peaekspert Karin Ruul (735 4099, karin.ruul@hm.ee), kõrghariduse osakonna asejuhataja Sigrid Vaher (735 0263, sigrid.vaher@hm.ee), rahandusosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (735 0279, inge.oopkaup@hm.ee) ja õigusosakonna jurist Kadi Mölder (735 0234, kadi.molder@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

2.1. Käskkirja eelnõu lisa 1 tehakse alljärgnevad muudatused:

2.1.1. **Punktis 3** lisatakse toetatava tegevuse 8.6 „Täiendavate töökohapõhise õppe õppekohtade loomine ja praktilise õppe arendamine kutse- ja kõrgkoolides“ partneriks Eesti Töandjate Keskliit, mis valiti partneriks avaliku konkursiga. Konkursi tingimused on kinnitatud Haridus ja Teadusministeeriumi kantsleri 24. aprilli 2018. a käskkirja nr 1.1-3/18/99 „Konkursi korraldamine ja hindamiskomisjoni moodustamine“. Hindamiskomisjon tegi 22.05.2018 (protokoll registreerimisnumber 1.1-7/18/31) ettepaneku nimetada toetatava tegevuse 8.6 partneriks Eesti Töandjate Keskliit.

Punktis 3 on täpsustatud ka kõrgkoolide loetelu, kes omavad õppe läbiviimise õigust vastavalt Vabariigi Valitsuse 18.12.2008 määruse nr 178 „Kõrgharidusstandard“ lisa 3 viimasele redaktsioonile, mida rakendatakse alates 01.07.2017. Kõrgkoolide loetelus ei ole enam Arvutikolledžit ja Eesti Infotehnoloogia Kolledžit.

2.1.2. **Punktis 4.1** on kustutatud PRÕMi juhtnõukogu koosseisust HTMi osakondade nimetused, kuna juhtnõukogu koosseis kinnitatakse haridus- ja teadusministri käskkirjaga.

2.1.3. **Punktis 5** on muudetud toetatavate tegevuste abikõlblikkuse perioode. Abikõlblikkuse perioodi kehtestamisel on võetud aluseks ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava näitajate ja Vabariigi Valitsuse 28. detsembri 2017. a korraldusest nr 386 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja“ toodud tulemusnäitajate saavutamise võimalikkus ning vabade eelarvevahendite olemasolu.

Tegevuse number	Abikõlblikkuse periood	Põhjendus
8.1	1.03.2015 - 31.12.2018	<p>Toetatavat tegevust ei pikendata.</p> <p>Üle 50% toetatava tegevus eelarvest moodustavad kesksed praktikaalased koolitused. Tegevuskavade ja elluviija poolt läbiviidud koolituste analüüs näitab, et Tartu Ülikooli, Tallinna Ülikooli, Tallinna Tehnikaülikooli ja Ettevõtluskõrgkooli Mainor poolt pakutavad praktika alased täienduskoolitused koolitused ei täitu ning kutse- ja kõrgkoolidel puudub huvi osaleda keskselt korraldatud praktikaalastel koolitustel (2015-2017 aastal osales kesksel praktikaalastel koolitustel ca 650 õpetajat või õppejõudu, ca pooltest kutse- ja kõrgkoolidest). Koolituste tagasiside näitab, et õppeasutused soovivad ise (või ka koostöös eelpool nimetatud ülikoolidega) kohapeal koolitusi korraldada, sest neil on parim teadmine koolitusvajadustest, otsekontakt oma praktikaettevõtetega ja nad suudavad paremini motiveerida oma õpetajaid koolitustel osalema.. Samuti pole kutseõppeasutused olnud rahul koolituse sisuga, sest ülikoolidel puudub kutsekoolide õppekorralduse alane teadmine.</p> <p>Vabariigi Valitsuse korralduse tulemusnäitaja „Praktikajuhendamise koolitustel osalenud juhendajate arv“ (2020. a. sihttase 5350) saavutamiseks on muutmisel haridus- ja teadusministri määrus „Struktuuritoetuse andmise tingimused tööandjate ja õppeasutuste koostöö toetamine praktikasüsteemi arendamisel“ ja mis võimaldab kõigil kutse- ja kõrgkoolidel ise koolitada praktika ja töökohapõhiseid juhendajaid ning vajadusel korraldada koolitused eelpool nimetatud kõrgkoolidega koostöös. Sama voo raames on õppeasutustel võimalik taotleda praktikaalaseks arendustegevusteks. Uuendatud avatud taotlusvoor on planeeritud avada 2018 aastal.</p> <p>Vähesel määral jätkatakse kesksete praktika- ja töökohapõhise õppe arendustegevustega toetatava tegevuse 8.6 raames. Õppeasutustel on võimalik koolile vajalikke arendustegevusi elluviija avatud taotlusvooru raames.</p>
8.2	1.03.2015 - 30.06.2020	<p>Toetatavat tegevust pikendatakse 2,5 aastat, et toetada tegevust 8.6 „Täiendavate töökohapõhise õppe õppekohtade loomine“ ning tõsta tööandjate teadlikkust praktika ja töökohapõhisest õppe vajadusest ja võimalustest. Tegevus aitab kaasa ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava tulemusnäitaja „Õpipoisiõppes osalenute arv“ täitmisele. Tegevuse elluviijaks on avaliku konkursiga valitud Eesti Tööandjate Keskliit.</p>
8.3	1.03.2015 - 31.12.2021	<p>Toetatavat tegevust pikendatakse kolm aastat. 2021 aastaks on planeeritud mahukam haridustasemete ülene praktika- ja töökohapõhiseõppe alane uuring. Uuringu eesmärgiks on hinnata ESFi toetavate tegevuste mõju – milliseid muudatusi on toonud kaasa ESF programmi rakendamine, mis toetusmehhanismid töötasid ja mis mitte, milliste tegevutega tuleks jätkata.</p>
8.4	1.03.2015 - 31.12.2019	<p>Toetatavat tegevust pikendatakse üks aasta. 2019. aastal analüüsitakse koostöös toetust kasutanud õppeasutustega toetuse kasutamist ja mõju – sh kas kutse ja kõrghariduse õppijad on läinud võrreldes varasemaga kaugemale praktikale ning kas õppeasutuste praktikabaaside võrgustik on laienenud. Varasemalt polnud võimalik toetuse kasutamist analüüsida, kuna selle rakendamine oli aeglane, toetust kasutasid</p>

		<p>vähesed õppijad/koolid. Lähtuvalt analüüsi tulemustest ja vabade eelarvevahendite olemasolust kaalutakse tegevuse pikendamist 2019 aastal.</p> <p>Tegevus toetab läbi uute praktikaettevõtete kaasamise ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava tulemus- ja väljundnäitajate ja Vabariigi Valitsuse tulemusnäitajate saavutamisele.</p>
8.5	1.03.2015 - 31.12.2021	<p>Toetatavat tegevust pikendatakse kolm aastat.</p> <p>Riigikogu Kultuurikomisjon saatis 2013. aasta jaanuari lõpus Vabariigi Valitsusele ja Rektorite Soovitused sisaldasid muu hulgas ka ühe teemana õpetajakoolituse praktikat. Õpetajahariduse arengute kohta on ülikoolid ja Haridus-Teadusministeerium andnud Kultuurikomisjonile tagasisidet kahel korral, viimati 2017 aastal, kus ülikoolid tõid positiivse näitena välja PRÕMi programmi lisatõe. Õpetajakoolituse praktika parandamisel on lisaks mahu suurendamisele ülikoolid keskendunud praktika kvaliteedi tõstmisele, sh juhendamise kvaliteet, teoreetilise ja praktilise osa integreerimine, praktikaasutuste ja ülikoolide koostöö parandamine, ühtse praktikakogukonna tekkimine. See töö on veel pooleli ja seetõttu on PRÕMI tegevus 8.5 pikendamine eelpool nimetatud tegevuste toetamiseks väga vajalik.</p> <p>Toetatav tegevus aitab vähesel määral kaasa Vabariigi valitsuse korralduse tulemusnäitaja „Praktika-juhendamise koolitustel osalenud juhendajate arv“ täitmisele. (2020. a. sihttase 5350)</p>
8.6	1.03.2015 - 30.06.2022	<p>Toetatavat tegevust pikendatakse 3,5 aastat, et tagada ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava tulemusnäitaja „Õpipoisiõppes osalenute arv“ täitmine (2020. a. sihttase on 7200).</p>
8.7	1.03.2015 - 31.12.2020	<p>Toetatavat tegevust pikendatakse kaks aastat, et toetada läbi teavitustegevuste Eesti elukestvaõppe strateegia 2020 meetme „Elukestva õppe võimaluste ja töömaailma vajaduste vastavus“ kutseharidusega seotud näitajate Kutsehariduse statsionaarses õppes õpinguid jätkavate põhikoolilõpetajate määr (2020 a. sihttase 35%) ja Keskkhariduse tasemel õppurite jagunemine (%) üldkeskkhariduse ja kutsekeskkhariduse vahel (2020 a. sihttase 60%:40%).</p> <p>Tegevus toetab läbi teavitustegevuste ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava tulemusnäitaja „Õpipoisiõppes osalenute arv“ täitmist.</p>
8.8	1.03.2015 - 31.12.2021	<p>Toetatavat tegevust pikendatakse kolm aastat, et tagada Vabariigi valitsuse korralduse tulemusnäitaja „Keeleõppe tegevustes osalenute arv“ täitmine.</p>

2.1.4. **Punktis 8.5** on täiendatud tegevuse kirjeldust võimalusega organiseerida õpetajakoolituse praktikameeskondadele õppevisiite teistesse riikidesse, mis annab võimaluse parendada ülikoolidel õpetajakoolituse praktikat.

2.1.5. **Punkti 8.6** pealkirja ja toetatava tegevuse kirjeldust täiendatakse praktilise õppe arendustegevustega. Muudatus on vajalik, kuna toetatava tegevuse 8.1 abikõlblikkuse periood lõpeb 31.12.2018 ning lähtuvalt partnerite tagasisidest on vajadus toetada praktika ja töökohapõhise õppe parimate praktikate jagamist, praktikaprotsessi kvaliteedihindamist ja teisi õppeasutuste üleseid arendustegevusi. Tegevuse kirjeldusse on lisatud võimalus kaasata töökohapõhise õppe pilootprojektidesse partnerina Eesti Tööandjate Keskliit.

Ühikuhindade väljatöötamisel lähtuti ainult varasemalt Haridus- ja teadusministeeriumi poolt rahastatud õppekavarühmadest ning ei arvestatud uute õppekavarühmade lisandumise võimalusega. Sellest tulenevalt on metoodikat täiendatud ning toetatava tegevuse kirjelduses (3 lõik) lisatud võimalus finantseerida kutsehariduse töökohapõhist õpet ka tegelike kulude alusel, juhul kui õppekavarühmas puudub tasemeõppe läbiviimiseks ühikuhind. Muudatus on vajalik, kuna 22.06.2018 muutus VV määruse Kutseharidusstandard lisa 2 „Õppevaldkonnad, õppesuunad ja õppekavarühmad, milles toimub kutseõpe“ ja kuhu lisandus uus õppekavarühm Hambaravi. Haridus ja teadusministeerium registreerib kõik kutseõppe tasemeõppe õppekavad (sh töökohapõhine õpe) võttes aluseks nimetatud lisa. Samuti puudus PRÕMis Vara- ja isikukaitse õppekavarühmas ühikuhind, sest Vara- ja isikukaitse õppekavarühmas toimub tasemeõpe Sisekaitseakadeemias, mis on Siseministeeriumi valitsusalas. Antud õppekavarühmade ühikuhinna väljaarvestamiseks puuduvad tegelike kulude ajaloolised andmed ning õppekavarühma spetsiifilisuse tõttu ei ole võimalik saada ka hinnapakkumisi õppekavarühma turuhinna teadasaamiseks. Vajadusel arvestatakse nendele õppekavarühmadele ühikuhinnad pärast piisaval hulgal alusandmete tekkimist.

2.1.6. Punkti 8.7 toetatava tegevuse kirjeldust on täiendatud kuupäevaga „(31.12.2018)“, mis ajani toetatakse kutseõppeasutuste kommunikatsioonistrateegiate koostamist ja kutseõppeasutuste tegevusi. Seoses eelarve vähendamisega ei ole võimalik kirjeldatud tegevusi alates 2019. aastast toetada.

2.1.7. **Punkti 8.8** on täiendatud tegevuse kirjeldust võimalusega organiseerida õpiüritusi ja õppereise eesmärgiga tagada kutseõppeasutuste keeleõppe jätkusuutlikkus ja parandada võimekust eestikeelsele õppele üleminekuks.

2.1.8. **Punktis 11** on lisatud aastate 2020 ja 2022 tulemus- ja väljundnäitajad. Tulemus- ja väljundnäitajate kehtestamise aluseks on rakenduskavas ja vabariigi valitsuse korralduses toodud näitajad.

Tulemusnäitajate „Õpipoisiõppes osalenute arv“ ja „Keeleõppe tegevustes osalenute arv“ sihtasemed on aastatel 2020 ja 2022 võrdsed, kuna juba õppes osalevad õppijad lõpetavad õpet. Töökohapõhise õppe keskmine pikkus on 1,5 aastat ning pikemad õppekavad on kuni 3,5 aastat. Keeleõppes on täiendavate koolitusprojektide pikkus keskmiselt üks aasta.

2.1.9. **Punktis 12** on muudetud tegevuste eelarvet.

Eelarve koostamisel on arvestatud ÜKP rakenduskava ca 1% tehnilise vähenduse (348 538 EUR) ja Vabariigi Valitsuse otsustega riigi eelarvestrateegia 2019-2022 raames, millega tõstegi ümber struktuurivahendite kohustustega katmata vahendid (460 000). Kogu meetme eelarve on peale vähendamisi 34 045 292 EURi, millest 31 605 974 EURi on käesoleva tegevuse eelarve ning ülejäänud (2 499 318 EURi) avatud taotlusvooru „Struktuuritoetuse andmise tingimused tööandjate ja õppeasutuste koostöö toetamine praktikasüsteemi arendamisel“ eelarve.

Toetavate tegevuste eelarvestamisel lähtuti eesmärgist saavutada rakenduskavas ja vabariigi valitsuse korralduses toodud tulemus- ja väljundnäitajad, aastate 2015-2018 kasutatud eelarvest, eelnevate aastate tegevuskavade mahtudest ja planeerimata eelarvevahenditest.

Eelarve muutus

toetatav tegevus	kokku	elluviija	partner
8.1 Praktika ja töökohapõhise õppe süsteemse korralduse arendamine kutse- ja kõrgkoolides	0	0	0
otsene personalikulu	0	0	0
muud kulud	0	0	0
8.2 Praktilise õppe tähtsustamine	181 250	0	181 250
otsene personalikulu	125 000	0	125 000
muud kulud	56 250	0	56 250
8.3 Praktika ja töökohapõhise õppe monitoorimine ja uuringute läbiviimine	44 850	44 850	0
otsene personalikulu	1 000	1000	0
muud kulud	43 850	43 850	0
8.4 Sõidu ja majutustoetuste võimaldamine õpilastele ja üliõpilastele	-153 150	21 000	-174 150
otsene personalikulu	21 000	21 000	0
muud kulud	-174 150	0	-174 150
8.5 Õpetajakoolituse praktika arendamine	-203 000	120 000	-323 000
otsene personalikulu	20 000	20 000	0
muud kulud	-223 000	100 000	-323 000
8.6 Täiendavate töökohapõhise õppe õppekohtade loomine	3 875 050	223 000	3 652 050
otsene personalikulu	893 000	173 000	720 000
muud kulud	2 982 050	50 000	2 932 050
8.7 Kutsehariduse maine tõstmine	755 000	755 000	0
otsene personalikulu	300 000	300 000	0
muud kulud	455 000	455 000	0
8.8 Täiendav keeleõppe kutse- ja kõrghariduses	187 400	109 000	78 400
otsene personalikulu	84 000	84 000	0
muud kulud	103 400	25 000	78 400
otsene personalikulu (projektijuht)	116 000	116 000	0
Kaudsed kulud kõigilt otsestelt personalikuludelt kokku (15% ühtse määra alusel)	234 000	107 250	126 750
KOKKU	5 037 401	1 496 101	3 541 300

2.1.10. **Punktis 13** on lisatud uus alampunkt 13.2.9, millega kehtestatakse võimalus finantseerida kutseõppes töökohapõhist õpet tegelike kulude põhisel, kui vastaval õppekavarühmale puudub ühikuhind. Abikõlblikkeks kuludeks on otseselt õppetöö läbiviimisega seotud õpetajate ja praktikajuhendajate tööjõukulud ja õppevahendite kulud. Maksimalne tegelike kulude alusel hüvitatav summa on antud tasemeõppe ühikuhind (lisa 3 tabel 1).

2.2. Käskkirja eelnõu lisa 3 tehakse alljärgnevad muudatused:

2.2.1. Muudetakse **punkti 8** sõnastust, muutes varasemalt kehtinud tingimus, et tasemeõppe kulused tegelike kulude alusele ei hüvitata, tingimuseks, et tasemeõppe õppekavarühmas ühikuhinna olemasolul kulused kuludokumentide alusel ei hüvitata. Muudatus on vajalik, kuna lisas 3 lisatakse uus punkt, millega luuakse võimalus ühikuhinna puudumisel kutseõppe tasemeõppes õppekulude hüvitamine tegelike kulude alusel.

2.2.2. Lisatakse **punkt 9**, kus täpsustatakse tegelike kulude alusel õppe läbiviimise hüvitamise tingimusi. Tegelike kulude alusel hüvitatakse kutseõppe tasemeõpet, kui õppekavarühmale pole määratud ühikuhinda ning maksimaalne hüvitatav summa ei saa olla enam kui lisa 3 tabelis 1 toodud vastava õppetaseme ühikuhinna maksumus.

Näiteks kui hambaravi õppekavarühmas on õppekava, mis toimub viiendal tasemel ja mille pikkus on 60 EKAPit (st nominaalne õppeaeg 1 aasta), siis hüvitatakse tegelike kulude alusel maksimaalselt 4022 eurot ühe koolituskoha kohta. Kui eelmises näites toodud õppekava on 30 EKAPit (st nominaalne õppeaeg 0,5 aastat), siis hüvitatakse tegelike kulude alusel maksimaalselt 2011 eurot ühe koolituskoha kohta.

3. **Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele.** Käesoleva eelnõu aluseks on STS2014_2020 ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava ELi õigusega.

4. **Tegevuse mõjud.** Tegevuse mõju kirjeldamisel läbivatele teemadele on lähtutud Vabariigi Valitsuse 28. detsembri 2017. a korraldusest nr 386 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekiri“.

Käskkirja rakendamiseks vajalikud vahendid on ette nähtud vastavalt „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavale 2014-2020“.

5. **Käskkirja jõustumine.** Käskkiri jõustub alates 25. maist 2018. Käskkiri jõustub tagasiulatuvalt, et toetatava tegevuse 8.6 uuel partneril, Eesti Tööandjate Keskliidul, oleks võimalik alustada pilootprojektide tegevuste ettevalmistamisega juba varasemalt. Pilootprojektis algab õppetöö 1. septembril 2018 ning tööandjate nõustamine ja koolitamine on planeeritud juuni ja augustisse.

6. **Eelnõu kooskõlastamine.** Eelnõu on kooskõlastanud Rahandusministeerium, Kultuuriministeerium ja Siseministeerium. Vaikimisi kooskõlastasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Sotsiaalministeerium. Arvamuse esitasid Sihtasutus Innove ja Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing.

Teet Tiko
kutsehariduse osakonna asejuhataja
osakonnajuhataja ülesannetes